

סיפור בלתי נשכח: למה לא מפסיקים לדבר על המשכן? מבוסס על ליקוטי שיחות טז/458

דרשן חשוב יצא עם נהג מונית להרצאה. הנהג נסע במהירות ובפראות והם נתקלו באי-תנועה ונהרגו במקום. הם עלו יחד לגן עדן והרב היה בטוח שהוא הולך ישר לעולם שכולו טוב. להפתעתו, הוא נשלח דווקא שמאלה, אל הגהנום הבווער ואילו נהג המונית המופרע נשלח ימינה.

- "חשבתי שכאן הוא עולם הצדק", התרגז הרב. – "פשוט מאוד כבודו, כשאתה דרשת ודרשת ולא סיימת לדבר, המאזינים נרדמו על הכיסאות. ואילו כשהמופרע הזה נהג, הנוסעים הוציאו ספרי תהילים והתפללו להגיע הביתה בשלום..."

סימן ההיכר הבולט ביותר של התורה הוא התמצות התכליתי. התורה מתארת מאורעות שנמשכו מאות שנים בפסוק אחד או שניים. בריאת העולם כולו מהשמים עד הארץ, מתוארת בעשרים ושישה פסוקים ופרשת בראשית מצליחה לדחוס לתוכה תקופה של 1500 שנה.

על בסיס ההנחה הזו, חז"ל ייסדו תילי-תילים של הלכות על כל קוץ ותג בתורה. חז"ל בהינו כי התורה אינה ספר קריאה מעניין, המפזר מילים יפות על מנת לקנות את ליבו של הקורא, אלא מדובר בספר "הוראות היצרן" שהעניק הבורא לעולמו ולכן כל אות נועדה להעביר מסר חשוב כלשהו.

דוגמה נהדרת לכך הם דברי התנא "שמעון העמסוני". שמעון פיתח רעיון, לפיו בכל פעם שנאמרה בתורה מילת הקישור "את", היא באה ללמד משהו. למשל, "כבד את אביך" ולא נאמר פשוט: "כבד אביך"? אלא לרבות מצוות כיבוד האב הגדול. כך צעד שמעון העמסוני לכל אורך פסוקי התורה ומצא לימוד לכל תיבת "את", עד שהגיע לפרשת ואתחנן ונעצר. שם נאמר: "את ה' אלוך תירא" ולא מובן מה באה לרבות תיבת ה'"את"? ממי עוד צריך לפחוד חוץ מאלוהים? מרופא השיניים?!

שמעון היה למדן-אמת והכריז על כישלון התיאוריה שלו. כנראה שהמילה "את" היא בסך הכול תיבת קישור. אך ממשכה הגמרא: "עד שבא רבי עקיבא ודרש: את ה' אלוך תירא – לרבות תלמידי חכמים". רבי עקיבא מצא פתרון גם לתיבת ה'"את" הזו ולימד שאפילו מילת קישור, באה ללמד הלכה.

1. פסחים כב: שמעון העמסוני היה דורש כל אתים שבתורה, כיון שהגיע ל"את ה' אלהיך תירא" פירש. אמרו לו תלמידיו, כל אתים שדרשת מה תהא עליהן? אמר: כשם שקבלתי שכר על הדרישה כך אקבל שכר על הפרישה. עד שבא ר"ע ודרש: את ה' אלהיך תירא - לרבות תלמידי חכמים.

וכאן עולה שאלה עצומה, שאמורה להטריד כל אדם שמקשיב השבוע לקריאת התורה. בשבת הקרובה נקרא שתי פרשיות, "ויקהל פקודי", והתחושה תהיה כי אנו מכירים כבר הכול. שמענו את זה פעם. לא מדובר על תיבת "את" אחת, אלא על 212 פסוקים!, יותר מאלף מילים!, שאין בהן שום חידוש הלכתי. אילו התורה הייתה מוותרת על שתי הפרשיות, לא היינו מפסידים שום מידע חשוב.

פרשיות ויקהל-פקודי הן חזרה על פרשיות תרומה-תצווה. שם למדנו את ההוראות המפורטות שהעניק ה' לבניית המשכן וכליו וכאן התורה חוזרת ומספרת כיצד בני ישראל תרמו את החומרים והאמנים ביצעו את ההוראות בפועל. אם נרצה להיות מדויקים, התורה חוזרת על סיפור הקמת המשכן וכליו, לא פחות מחמש פעמים!¹ ובכל פעם, החזרה מתפרשת על פני עשרות ומאות פסוקים.

¹ 1. בפרשיות תרומה-תצווה, מובאות הוראות מפורטות כיצד לבנות הכול. 2. בפרשת כי תישא (לא,א-יא) מוזכרות ההוראות בראשי פרקים. 3. בתחילת פרשת ויקהל (לה, ד-כ), משה מעביר לאומנים הוראות בראשי פרקים. 4. בהמשך (לו,ח, עד סוף הפרשה) התורה מפרטת איך בוצעו פרטי ההוראות בפועל. 5. בפרשת פקודי מפרטת התורה (לט,לג-מג) איך המשכן וכליו הובאו למשה לצורך העמדתם על תילם.

1. אברבנאל פרשת ויקהל ופרשת פקודי: הנה תמצא שזכרה התורה חמש פעמים!, פעם בכלל ופעם בפרט, מלאכת המשכן וכליו. והדבר הקשה ביותר בפרשת ויקהל, שבתחילת הפרשה מורה משה לישראל "כל חכם לב בכם יבואו ויעשו... את המשכן ואת אוהלו וגו'" ומזכיר כל הדברים שציווה ה' לעשותם, ואחר כך חוזר ומזכיר העשייה בפועל של כל דבר בפני עצמו... והרי הוא כפל ומותר ברור? מה הצורך בכל הפרשיות מהדברים שנעשו, שכבר נזכרו בסדר זה למעלה כמה פעמים?

מדובר בשאלה חשובה, שאיננו יכולים להניח לה בקלות, משום שכאמור לעיל, האריכות המיותרת לכאורה, מערערת את יסוד האמונה שלנו בתורה שבעל פה. אם יכולים להיכתב 212 פסוקים מסיבות ספרותיות גרידא, מנין לנו שאין בתורה עוד אלפי תיבות כאלו שלא באו ללמד דבר הלכתי?

הבה נמחיש את הדברים בעזרת דוגמה ברורה. יהודים שובתים ביום השבת מכל מלאכה שהיא. הרשימה המלאה של המלאכות האסורות היא שלושים ותשע. כמובן, אף אחת מהמלאכות הללו (למעט הבערה) אינה מוזכרת בתורה אפילו ברמז. חז"ל הסיקו את כל העולם ההלכתי הגדול של יום השבת, מסיכות בין שני פסוקים בתחילת פרשתנו.

בתחילת הפרשה, משה מזכיר לישראל את מצוות השבת ואחריה עובר לצוות את מלאכת המשכן. מכך למדו חז"ל כי ביום השבת אסור לעשות את אותן שלושים ותשע מלאכות שנדרשו לצורך הקמת המשכן. אכן חז"ל מגדירים את הלימוד הזה בתור "הררים התלויים בשערה", משום שכל פרטי ההלכות של יום השבת, מבוססים על סמיכות בין שני פסוקים בתורה.

משנה חגיגה א,ח: הלכות שבת, חגיגה ומעילה, הם כהררים התלויים בשערה, שהן מקרא מועט והלכות מרובות. **ברטנורא:** הלכות התלויות ברמז, במקרא מועט, כהר התלוי בשערות הראש.

אולם כל ההנחה הזו מבוססת על הסדר והדיוק בכל אות בתורה, אך אם יכולות לבוא שתי פרשיות שלמות, 214 פסוקים, שאין בהם כל לימוד הלכתי, הרי נעקר הענף עליו יושבת התורה שבעל פה.

הכרח אפוא לומר כי פרשיות ויקהל ופקודי, מעבירות מסר שהוא יותר חשוב מלימוד הלכתי. הפרשיות הללו משקפות את רגע השיא של העם היהודי. כאן אנו למדים כי יש בעיני הקב"ה דבר יותר חשוב אפילו מ"תורתם של בנים": היא "שיחתם של עבדי אבות".

א. פרשיות ויקהל-פקודי, מתארות תקופה נפלאה בחיי העם. זאת הייתה חגיגה של התנדבות ונתינה שנמשכה שבעים וחמישה ימים. למחרת יום הכיפורים, משה הקהיל את העם והכריז על הוראת ה' לבנות את המשכן ועל הצורך בגיוס תרומות עבור הקמת הבית. למרות שהם היו חבורה נודדת במדבר וקופת החסכונות שלהם הייתה מדודה ומוגבלת, כל אחד מיהר לשפוך מה שהיה לו.

בתוך יומיים בלבד, נאספו הזהב והחומרים היקרים עבור הקמת המשכן, עד שמשה נאלץ להכריז על הפסקת הגבייה. האומנים עבדו במסירות על הקמת הבית ואחרי 75 יום, ביום כ"ה בכסלו, הושלמה העבודה. למעשה, הקב"ה הורה להמתין עם חנוכת הבית, עד ראש חודש ניסן, שהוא חודש סגולה משום הולדתו של יצחק אבינו.

2. ילקוט שמעוני מלכים רמז קפד: בכ"ה בכסלו נגמר מלאכת המשכן והיה מקופל עד אחד בניסן. והיו ישראל ממלמלים על משה... שמא דופי אירע בו. והקב"ה חשב לערב שמחת המשכן בחודש שנולד בו יצחק [בליל פסח].

כאן מעלים המפרשים שאלה מעניינת: היכן הושגו כל החומרים עבור הקמת הבית? הם שהו אז במדבר הגדול, מקום שאין בו דבר מלבד שמש וחול והיכן היו יכולים להשיג עצים, מתכות, בדים, יריעות וחומרי צבע עבור הקמת המשכן וכליו?

בכל הנוגע למתכות ובדים, אפשר לענות בפשטות שהיה להם הון רב ממה שסחבו ממצרים ב"ביזת מצרים" ו"ביזת הים". אולם השאלה נשאלת במיוחד לגבי עצי השיטים מהם הקימו את דפנות המשכן.

הדפנות היו גבוהות, ארבעים ושמונה קרשים בגובה חמשה מטר על רוחב 0.75 מטר. והשאלה המתבקשת היא, מאיפה השיגו עצים גבוהים כאלו באמצע המדבר?

אפשר לומר בפשטות כי הם הזמינו עצים מסוחרים בסביבה. הט"ז מביא לכך דוגמא מהמובא בגמרא שהם עשו בורות 'נוחיות' במדבר לעשיית צרכים, ושואלת הגמרא, הרי המן לא גרם לפסולת וצרכים? הגמרא משיבה שלא נחה תאוותם במן והיו מזמינים אוכל מסוחרים (פיצה מאילת...).

דברי דוד לט"ז: שמא קנו בארצות אחרות, כמו שאמרו רבותנו (יומא עה,ב) על הפסוק 'וכסית את אאתך', דלא קאי על המן שהיה נבלע באברים, אלא על המאכלים שקנו מתגרי אומות העולם.

אלא שכאן מוצאים פלא בדברי רש"י. דווקא רש"י הפשטן מחדש דברים ללא מקור מפורש בתורה.

רש"י כה,כ: ומאין היו להם במדבר? פירש רבי תנחומא: יעקב אבינו צפה ברוח הקדש שעתידיים ישראל לבנות משכן במדבר והביא ארזים למצרים ונטעם, וציוה לבניו ליטלם עימהם כשיצאו ממצרים.

מדובר היה במאמץ לוגיסטי שנמתח על פני יותר ממאתיים שנה. בעת ירידת יעקב למצרים, הוא נטל עימו שתילי ארז מארץ ישראל ונטע אותם במצרים. הוא ציווה את בניו לעקור את העצים בבוא היום ולקחת אותם בעת היציאה ממצרים. ובעת היציאה משם, עם כל הלחץ והחיפזון של יציאת מיליוני אנשים, הם סחבו על הכתף את עצי הארז הענקיים עבור המשכן.

והשאלה המתבקשת היא, מה גרם לרש"י הפשטן להעדיף חידוש גדול כזה? במיוחד שלפי דבריו נצטרך לחדש, שכבר בעת השהייה במצרים, ידעו שהולכים להקים משכן וצרכים לשאת עבורו עצים ענקיים? וגם בכלל לא מובן, כיצד המצרים אפשרו להם לשאת את הארזים הענקיים, בשעה שהם טענו שיוצאים בסך הכול לשלשה ימים וחוזרים חזרה?

אבן עזרא: הרי המצרים חשבו כי לזבוח הם הולכים ואחרי כן ישובו ... ואיך יוציאו קרשים רבים, אורך כל אחד עשר אמות?

אומר הרבי רעיון נפלא, המלמד גם הוא על עוצמתה של מילה אחת בתורה (כפי שפתחנו את השיעור). הכול נמצא במילה אחת בפרשת תרומה: "ויקחו לי תרומה":

ליקוטי שיחות לא/142: הציווי על נדבת המשכן נאמר בלשון 'קִיחָה' – 'ויקחו לי תרומה ... משמעות הכתובים, שכל הדברים שנמנו בכתוב כבר היו ברשותם ולא הייתה חסרה אלא הקיחה מהם... ולכן מתרץ רש"י שיעקב אבינו צפה את בניית המשכן ונטע ארזים וציוה לבניו לטלם עימהם כשיצאו ממצרים. [אבל לשיטת הט"ז, הם נצרכו לקנות אותם מתגרים ונמצא שלא היו זמינים בידם].²

ואחרי שראינו שוב את עוצמתה של מילה אחת בתורה, שבה ונשאלת השאלה בה פתחנו: מהי המטרה בחזרה על 214 פסוקים ולמעלה מאלף מילים בפרשיות ויקהל-פקודי?

ב. יש הסבר פשוט ויפה, שנכתב בעבר בפורום השלוחים על ידי השליח הרב חיים הבר: מספרים על אדם שרצה לקנות בייגלה. הוא ניגש למוכר בייגלה והתעניין על המחיר. ההוא ענה שבייגלה עולה שני שקלים, אבל אין לו עכשיו. האיש הלך למוכר בייגלה ממול וזה דרש חמישה שקלים.

² עדיין צריך להבין בזה גופא: למה היה חשוב לצוות להביא תרומות מוכנות ועל כן יעקב היה צריך להשתדל 200 שנה קודם בהבאת ונטיעת ארזים במצרים? הרי היו יכולים לקנות לכתחילה עצים מהסוחרים במדבר? רש"י רומז הביאור בזה, בהזכירו את שם בעל המאמר: 'פירש רבי תנחומא', מלשון תנחומין, יעקב אבינו עשה זאת כדי לנחם את בני ישראל בכל הזמנים הנוראיים במצרים. תמיד הם שאבו עידוד ונחמה מכך שראו בעיניהם את עצי הארזים שנטעו במצרים והם מיועדים לצאת עימם משם בבוא היום.

- "למה אתה מוכר בחמישה שקלים ואילו המתחרה שלך מוכר את אותו הבייגלה בשני שקלים ורק אין לו עכשיו למכור"? – "כשאינ לי, השיב המוכר, אני מוכר בשקל וחצי"...

בדרך הטבע, יש פער מובנה בין תכנון למציאות. בכל תחום בחיינו אנו מתכננים תכניות ומדמיינים דמיונות, אך כאשר מגיעים הדברים לידי פועל, נאלצים להתפשר וללכת על הרבה פחות ממה שתוכנן. בשפת הפוליטיקאים: "דברים שרואים מכאן, לא רואים משם".

האדמו"ר הריי"ץ מליובאוויטש, הביא פעם משל נאה לכך: אביו, האדמו"ר הרש"ב סייר פעם בתערוכת ציורים של הצייר האיטלקי "רפאל". היה שם ציור מדהים של שדה שבליים צומח בתקופת האביב ועל אחד השיבולים עמדה ציפור קטנה. כל המבקרים התפעלו מאומנות הציור וחשו כאילו הם עומדים ממש מול שדה השבליים. עבר שם איכר פשוט ואמר מיד: בציור חלה טעות חמורה.

המבקרים לעגו לו, מנהלי התערוכה פרצו בצחוק גדול, מה מבין איכר פשוט ביצירת אמנות? אך הוא הסביר: הציור מראה את הציפור עומדת על קצה גבעול זקוף, אך במציאות, כאשר ציפור עומדת על גבעול, הגבעול אמור להתכופף בגלל משקל הציפור.

כך שישנו פער בין התיאוריה ובין המציאות. בשדה שבליים במוחו של הצייר, הגבעול יכול להישאר זקוף, אך בשדה השבליים האמיתית, כפי שמכיר אותה האיכר הפשוט, דברים נראים אחרת.

זה בדיוק החידוש בפרשיות ויקהל-פקודי. התורה רוצה להעביר מסר ראשון במעלה. כאשר מדובר על משימה שהוטלה על ידי האלוקים, לא היה פער בין התכנון והמציאות. כל פרט שאלוקים ציווה אותם לעשות – ואף שהם היו באמצע המדבר הגדול ומי יכול לעמוד במשימה כזו – הגיע לידי פועל ממש. הצורפים עשו את מלאכת הציורוף, החייטים את מלאכת האריגה ולא נרשמה כל הפתעה.

ואם היו צריכים סייעתא דשמיא, היא ניתנה בהרחבה. עצי השיטה, הוכנו להם על ידי יעקב אבינו מאתיים שנה קודם לכן. מתכות ובדים ניתנו להם מקופת מצרים ופרעה. המנורה אשר משה לא ידע כיצד לבנותה – ירדה מהשמים. וכן הלאה. ללמדך כי תורת ישראל היא רלוונטית תמיד, כדברי משה: "כי קרוב אליך הדבר מאוד בפירך ובלבבך לעשותו". אדם אינו יכול לטעון כי מצוות טהרת המשפחה אינה רלוונטית בימינו. מי בכלל יכול לשמור שבת בעולם התזזיתי של היום וכן הלאה? הקב"ה נותן ליהודי את כל הכוחות כיצד לעשות זאת נכון. ואם צריכים נס, גם זה יגיע.

הסיבה לכך פשוטה: אצל הקב"ה, אלו לא "דברים שרואים משם", אלא "דברים שרואים מכאן"! העולם הזה נברא בהתאם להוראות וההמלצות של התורה ולכן המכשיר אינו יכול לבגוד בהוראות שתוארו בחוברת היצרן.

עד כאן הסבר אחד יפה. אולם הרבי לומד את הדברים באופן נפלא אשר הופך את פרשיות ויקהל-פקודי לרגע השיא של התורה כולה והחיים היהודיים בכלל.

ג. השליח הרב נחמיה וילהלם, שב פעם לתאילנד מביקור בארץ. הוא ניצל את הביקור בארץ כדי לקנות מצרכי מזון כשרים והביא עימו לשדה התעופה מטען עודף בן שלוש מאות קילו. חבר קישר אותו מראש עם מנהל הטיסה וזה הבטיח לו שהכול יעלה לבטן המטוס בלי בעיות. הוא הגיע לשדה זמן קצר לפני הטיסה והנה האיש מודיע לו כי לצערו, הוא אינו יכול להעלות משקל עודף למטוס. "קיבלתי אזהרה חמורה מפקידים בכירים ממני".

הרב וילהלם היה אובד עצות. הטיסה אמורה להמריא בעוד זמן קצר והוא אינו יודע מה לעשות עם עשרות ארגזים ומזוודות. לפתע ניגשת אחת הדיילות וקוראת לו להעלות את החבילות על המסוף. היא הסתודדה עם מנהל הטיסה והודיעה שהכול בסדר. "אני מעריכה את עבודת הקודש של חב"ד ושמחה שמצאתי דרך לעזור לכם". הרב וילהלם עמד המום. הוא לא ידע איך להודות לה, רק אמר: "תזכרי שחב"ד תאילנד חייבת לך טובה".

חלפו שנתיים. הוא עומד במסעדה בבית חב"ד בנגקוק ורואה את הגברת נכנסת יחד עם קבוצת מטיילים ישראלים. היא סיימה טיול ארוך במזרח ונכנסה לאכול במסעדה בדרך הביתה. הרב ווילהלם התעניין איך היה הטיול והיא סיפרה כי נהנתה מאוד, אך דבר אחד מכאיב לה. היא צילמה את כל המסע הנהדר בהרים ובחופים סביב המדינה, אך לצערה הרב, איבדה את סלילי הפילם והיא שבה הביתה בלי שום מזכרת מהטיול.

הרב ווילהלם התעניין כמה סלילי פילם היו לה והיא אמרה: "תשעה". הוא ניגש למשרד והביא לה מעטפה עם תשעת הפילמים... הוא סיפר כי נהג האוטובוס בו נסעה הקבוצה, מצא את הסרטים וחיפש מרכז לישראלים כדי להשאיר אותם. הוא מסר אותם בבית חב"ד בצ'אנג מיי והשליח שם העביר אותם למשמרת בבית חב"ד בנגקוק, שהוא מרכזי וגדול יותר...

בין עושי חסד ונותני צדקה, ישנן כמה רמות ומעלות: יש אנשים שנותנים לעני כאשר הוא פונה אליהם ומבקש. יש דרגה יותר גבוהה: אנשים שלא ממתנינים שביקשו מהם, אלא נותנים מעשר מלא לצדקה כפי דרישת ההלכה. אך יש מעלה עוד יותר גבוהה: אנשים שנותנים בהתנדבות. הם עושים הרבה מעבר למה שהם חייבים על פי הלכה ונותנים כי **אכפת להם**.

אולם זאת עוד לא הרמה הגבוהה ביותר. הנתינה הקשה ביותר לביצוע, הם אלו שנותנים **זמן וכישרון**. הם עובדים את ה' עם הגוף שלהם. הם מקדישים את הזמן, את הראש ואת הידיים עבור בית הכנסת או הקהילה. וכל אחד יודע עד כמה זה כרוך בהקרבה עצמית: הרבה יותר קל לפזר כסף מאשר זמן וכישרון. זאת הסיבה שרוב ההורים, קונים את הילדים שלהם בכסף ובלבד שלא יצטרכו לתת זמן ומחשבה...

למה הדבר דומה? נתאר חתן צייר, שמעניק לכלתו בערב החתונה, ציור אמנותי מעשה ידיו. או חתן נגר, שמכין עבור הבית ארון מפואר. אין נתינה והקרבה גדולה מזו, משום שהכישרון הוא ה"אני" האמיתי שלנו. הוא המבצר ומקור הביטחון העצמי. ולכן נתינת הכישרון היא נתינת העצמיות.

זוהו בדיוק מה שקרה בהקמת המשכן. לא רק שהם תרמו לצדקה, הם נתנו בהתנדבות, את כל מה שהיה להם. הרבה יותר ממה שהיו חייבים על פי ההלכה: זהב, כסף, נחושת וכל מה שהיה. יותר מכך: הם נתנו את הזמן ואת הכישרון. מי שידע לטוות - הציע את עזרתו בטוויה, מי שידע לארוג - הציע את עזרתו באריגה וכן הלאה.

ולכן התורה חוזרת על כך שוב ושוב. משום שיש אירועים שהקב"ה אינו מפסיק להתפעל מהם. הקרבה יוצרת קרבה והקרבה יוצאת מן הכלל יוצרת קרבה יוצאת מן הכלל. כך למדנו בפרשת חיי שרה. מסופר שם על הליכת אליעזר להביא את רבקה והתורה חוזרת פעמיים על הסיפור: פעם אחת בעת הליכתו ופעם שנייה, כאשר מספר את הקורות איתו למשפחת הכלה.

רש"י מביא שם את דברי רבי אחא: "יפה שיחתם של עבדי אבות, מתורתם של בני". כלומר: התורה אוהבת יותר את ה"שיחה", את המחשבות והדיבורים של עבדי האבות, יותר מהתורה של הבנים. הרבי מסביר זאת כך: התורה של הבנים, היא מה שהם **חייבים לעשות על פי הציווי** ואילו ה"שיחה" של עבדי האבות משקפת את **האהבה שלהם לקב"ה**.

אליעזר היה יכול לחזור לבית אברהם ולומר שהוא לא מצא את רבקה או שלא רצתה לבוא איתו. אברהם עצמו השאיר מראש אפשרות כזו, שהיא לא תרצה לבוא עם עבד שלא מכירה. אבל אליעזר לא היה ראש קטן. הוא הפעיל תחכום, יצירתיות ומחשבה כדי לבצע השליחות על הצד הטוב ביותר.

והקב"ה אינו יכול להפסיק לדבר על אירוע כזה. משום שזה הביטוי העמוק ביותר של "ושכנתי בתוכם". המשכן לא נועד עבור **האבנים**, אלא עבור **האנשים** וכאשר ה"שיחה" של יהודי היא לשם שמים, כאשר עומדים יהודים בכניסה לבית הכנסת ומדברים איך לסייע לבית הכנסת, ברור שהם חצו את גבולות האנושי והפכו להיות משכן לשכינה.

3. שמות כה,ח: ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם – פירוש האלשיך: בתוכו לא נאמר, כי אם בתוכם.

ליקוטי שיחות טז/461: רש"י הביא בפרשת חיי שרה את דברי רבי אחא: 'יפה שיחתם של עבדי אבות מתורתם של בנים'. תורתם של בנים הם ההוראות והדינים שציווה הקב"ה לעשות, אולם 'שיחה' היא אינה דינים והוראות, אלא סיפור שמתאר מצב והתרחשות בחיים וכיצא בזה, כמו סיפור הליכת העבד להביא את רבקה. וזאת המעלה של השיחה, משום שהיא קשורה עם ה"לב", ובכך היא קשורה עם נדבת הלב של בני ישראל, שהביאו בזריזות הכי גדולה את כל החומרים עבור המשכן.

ליקוטי שיחות טז/456: כאשר יהודי זוכה בחוש וכישרון מיוחד, עליו לדעת שאין זה רק עבור עצמו, אלא כדי לעשות בו שימוש לכבודו של הקב"ה. כמו עבודת הנשים, שתרמו מכישרונם עבור הקמת המשכן ועל ידי זה הייתה השראת השכינה – ושכנת בתוכם.

ד. לפי זה - שהמסר העיקרי בין פסוקי הפרשה - הוא סיפור "נדבת הלב", הרבי מבאר שאלה מעניינת בסדר הקמת המשכן:

התורה מתארת (לו, ח ואילך) כי בניית המשכן החלה בהכנת היריעות שכיסו את המשכן. המשכן היה אוהל נודד במדבר, ולכן היה מכוסה בכיסוי קל של יריעות. היריעות היו בנות שלוש שכבות: שכבה תחתונה של יריעות צמר, מעליה שכבת יריעות משיער עזים, ומעליהן עוד שכבה מעור תחש. התורה מתארת כי מלאכת המשכן החלה בהכנת יריעות הצמר והעזים ורק אחר כך הכינו את הקרשים שעליהם פרשו את היריעות. כמובן, זאת עובדה תמוהה: הרי קודם צריכים להכין את הדפנות ורק אחר כך את יריעות הגג המכסות עליהם?

[בעלי התוספות מתרצים בדרך הלכתית: היה אסור להעמיד את הקרשים גלויים אפילו רגע אחד, ולכן הכינו את היריעות ראשונות כדי לכסות את הקרשים מיד אחרי הקמתם. אולם הרבי מקשה קושיא עצומה: הרי בין כך לא העמידו את הקרשים מיד אחרי הכנתם? בפרשת פקודי (פרק מ) מסופר כי הקרשים היו **שכובים על הקרקע**, עד שהאמנים סיימו להכין את כל רכיבי המשכן ואז לקחו הכול אל משה והוא העמיד את הקרשים ופרש את היריעות. ואם כן, אין נפקא מינה מה הכינו קודם].

עונה הרבי תירוץ נפלא (לקו"ש חט"ז/452): הכול קרה בגלל **נדיבות הלב של הנשים** בהכנת היריעות. זה שינה את כל סדר העבודה המתוכנן.

רש"י מספר (לה, כו) כי הנשים שאפו לתת תרומה משובחת עבור המשכן, ולכן עשו דבר מיוחד במינו: כאשר טוו את שער העזים (עבור היריעות האמצעיות), הן עשו זאת בעודו **מחובר אל גוף העזים**. וזאת משום, ששיער העיזים הוא שיער קשה שלא נטווה היטב, והיות שהן השתוקקו לתת מתנה מושלמת, טוו את השיער בעודו מחובר אל גוף העזים, כשיש בו יותר לחות ורעננות והוא נטווה יותר טוב. [חשוב לציין שזה לא כאב לעיזים, אלא כמו לקלוע צמה על הראש].

כאשר הנשים הגיעו עם העזים אל המשכן ושערם טווי עליהם, הדבר הכריח את האמנים לארוג את השיער מיד אל היריעות השלמות. כיון שהם היו מוכרחים לגזוז מיד את השיער מגוף העיזים, כדי שלא ימשיך לצמוח על הגוף שלהן בעודו טווי ויסתבך ויגרום להן צער. ואחרי שגזזו אותו, המשיכו וטוו אותו מיד **ליריעות גדולות ושלמות**, כדי לשמור ככל האפשר על לחות ורעננות השיער שרק ניתק כרגע מהגוף. נמצא שהקרבת הנשים באהבה עבור מלאכת המשכן, השפיע על כל סדר העבודה שתוכנן מראש.

ונסיים בנקודה נפלאה: המשכן היה בסך הכול אוהל זמני נודד, עד שבנו את בית המקדש בירושלים. גם מבחינת האור האלוקי שהאיר בו, היה נמוך במדרגתו מבית המקדש. (כפי שמוכיח רבנו הזקן מכך, שהמשכן נעשה מצומח וחי ואילו בית המקדש מאבנים דוממות והדבר מעיד על ריבוי האור האלוקי, שהגיע עד הדומם).

ובכל זאת, מוצאים עובדה הפוכה: שני בתי המקדש נשרפו ונחרבו ביד האויבים, ואילו המשכן עמד על מקומו יותר מחמש מאות שנה ולפני הקמת בית המקדש, הוא נגזז באדמה. כך **המשכן לא נגמר**

לעולם. למרות כל המלחמות והמאבקים בספרים הראשונים בתנ"ך, **יד אלוקית שמרה עליו.** יתירה מכך: מובא במדרש כי לעתיד לבוא, יוציאו את המשכן מהאדמה ויעמידו אותו על יד בית המקדש השלישי שייבנה במהרה בימינו.

מסביר זאת המדרש במילים עוצמתיות, שאין חזקות מהן: **תנא דבי אליהו רבה יח: ומפני מה נטמן המשכן עד היום הזה? מפני שעשעוהו הכשרים בנדבת לבם וקשה לפני הקב"ה להפסיד כל מה שעשו הכשרים בנדבת לבם. ולעתיד, יבא הקב"ה וישרה בתוכו כמידה הראשונה.**

**כתיבת השיעור והפצתו באופן חופשי
מתאפשרת בתמיכתם של שלוחי רבנו ברחבי תבל**

**ובחסותו האדיבה של הנגיד החסידי
ר' שניאור ורעייתו יוכבד שיחיו מינסקי
להצלחה רבה בכל ענייניהם
ולרפואה שלמה של מרת
שיינא בעשא בתיה בת ציפורה פייגה**